

NR. 1 MARS 2016, 24. ÅRGANG

Maihaugbladet

MEDLEMSBLAD FOR DE SANDVIGSKE SAMLINGERS VENNER

MEDLEMSINFORMASJON

Som medlem i De Sandvigske Samlingers Venner får du fri inngang på Maihaugen i et kalenderår, rabatt på de fleste varer i Maihaugbutikken (ikke bøker), fri inngang på Maihaugens egne arrangementer som Barnas sommer- og vinterdag, Julemarkedet og St. Hansaften. Du slipper også å stå i kø på de store arrangementene. Maihaugbladet får du i posten tre ganger pr. år.

MEDLEMSKONTINGENT

Livsvarig medlemskap kr. 5.500,-
Enkeltmedlem kr. 400,-/år
Familiemedlemskap kr. 600,-/år
Familiemedlemskapet gjelder foreldre og egne barn under 18 år og barnebarn under 18 år.
I vinterhalvåret kan du ta med en gjest.

ORDINÆRE ÅPNINGSTIDER:

2. januar - 31. mai,
og 1. september - 30. desember:
Tirsdag - søndag: 11.00 – 16.00
Mandag: stengt

1. juni - 31. august:

Mandag - søndag kl. 10.00 – 17.00

De Sandvigske Samlingers Venner (DSSV) ble stiftet i 1932, og har dermed mange aktive år bak seg. Maihaugvennene har som formål å støtte driften og utviklingen av museet. Gjennom årene har Maihaugvennene gitt mange bidrag for å styrke og utvikle Maihaugen i form av dugnadsinnsats og gaver. Alle som ønsker å være med å støtte Maihaugen, kan være medlemmer i De Sandvigske Samlingers Venner.

De Sandvigske
Samlingers Venner

Maihaugen, 2609 Lillehammer
Bankgiro: 2000.05.17608
Informasjon: tlf. 61 28 89 00
E-post: venner@maihaugen.no

Redaktør: Ivar Olstad
Grafisk produksjon: Dialecta

INNHOOLD

Leder og årsmøteinkalling	side 3
OL-museet flytter til Maihaugen	side 4
Aladdins hule	side 5
OL-museet	side 6
Julemarked på Maihaugen – en stor suksess	side 7
Sigrid Undset-selskapet	side 7
Da Maihaugen ble OL-arena	side 8
Krise i salen	side 9
Det nye styret	side 10
Sommerjobberne	side 10
Sideblikk på Stiftelsen	side 11
Årsmelding 2015	side 12
Årsregnskap 2015	side 15
Venneturen	side 16

! ENDREDE ÅPNINGSTIDER TIL FRILUFTSMUSEET VIA PORTENE:

Fra 2. februar 2016 er portene stengt i museets åpningstid. Medlemmene i Venneforeningen må derfor benytte hovedinngangen for tilgang til friluftsmuseet. Utenom høysesongen åpnes portene kl. 07–11 og deretter kl. 16–22 alle dager unntatt mandag, da portene er åpne kl. 07–22. I høysesongen vil de være åpne alle ukedager kl. 07-08 og kl. 17-22.

REGISTRER DIN EPOST!

Alle medlemmer i DSSV oppfordres til å registrere sin epostadresse slik at vi lettere kan sende ut informasjon til våre medlemmer. Skjema for innsending finner du på: www.maihaugen.no/venneforeningen.

Forsidefoto: Sarah Clarke / Mather & Co

Kjære Gode Venner!

Svend Strand, Styreleder DSSV

Jeg ønsker alle et riktig Godt Nytt År, i et nytt år der vi skal dele nye fine opplevelser både innen- og utendørs på Maihaugen. Siden sist så har vi på Lillehammer hatt et flott Ungdoms OL. Arrangementet hadde idrett, kultur og læring som sine grunnpilarer. Det passer godt inn med det nye museet på Maihaugen, Norges Olympiske Museum. Dette er blitt et helt nytt og annerledes element på Maihaugen, men ikke desto mindre et flott og morsomt tillegg. Jeg anbefaler dere å avlegge det nye museet et besøk. (For ordens skyld gjør jeg oppmerksom på at gratis inngang her ikke er en del av DSSV-medlemskapet.)

I dag vil jeg spesielt vie et annet viktig element på Maihaugen, Maihaugsalen, oppmerksomhet. Denne kulturarenaen, en arkitektonisk perle, er et av arvestykkene etter OL 1994. Den regnes som en av de beste konsert- og teatersalene mellom Oslo og Trondheim med sin fine akustikk og scene. Den er fast spillested for Riksteatret og tilbyr et rikt og variert kulturprogram. Mange av oss setter stor pris på høydepunkter som Oslo-Filharmoniens årlige nyttårskonsert, Riksteaterbesøk med oppsetning av kjente klassikere, forestillinger med landets beste underholdningsartister og mye annet. Salen gir oss som bor her i distriktet muligheten til å få se topp kultur uten å måtte

reise til scener og konsertsaler i Oslo. Dette er en kulturskatt som vi må verne og hegne om. Salen ble da den var ny utstyrt med topp teknisk utrustning. Dette er mer enn 20 år siden, og slitasje og teknisk utvikling gjør at mye av teknisk utstyr og innredning er modent for fornyelse. Det arbeides med finansiering av dette, og jeg håper at man kan lykkes i å få de ulike myndigheter og andre til å bistå for å skaffe de nødvendige midler. Vi må gjøre alt vi kan for å bevare Maihaugsalen i en tilstand som fortsatt gjør den attraktiv både for publikum og for gjestende artister, orkestre og teateroppsetninger. Spesielt må vi sikre at Riksteatret har dette som selvsagt og ønsket spillested.

Årsmøtet i DSSV går av stabelen onsdag 16. mars. Innkalling, årsberetning og regnskap finner dere annet sted i bladet. Jeg håper at flest mulig av dere vil komme dit. Der vil man bli godt orientert om hva som planlegges og hva som skjer på Maihaugen, samt kunne gi innspill til og uttrykk for meninger om hva vi i DSSV og Maihaugens ledelse bør og kan prioritere i tiden fremover. Gode ideer og innspill til det nye Styret som velges på årsmøtet motas gjerne!

Vel møtt på årsmøtet, og til ny fin sommer på Maihaugen!

Velkommen til årsmøte 2016 i DSSV

Onsdag 16. mars kl. 18 i Auditoriet på Maihaugen

DAGSORDEN:

- » Årsmelding, regnskap og revisjonsberetning
- » Fastsetting av kontingent for 2017
- » Eventuelle innsendte forslag
- » Valg
- » Direktør Jostein Skurdal orienterer om status og planer på Maihaugen
- » Servering i Kafeteriaen etterpå

OL-museet flytter til Maihaugen

Også medlemmer av DSSV må betale separate inngangspenger til OL-museet.

Av Jostein Skurdal Foto: Camilla Damgård og Sarah Clarke / Mather & Co

Norges Olympiske Museum ble åpnet i Håkons Hall i 1997. I 2012 konkluderte styret i Stiftelsen Lillehammer museum med at Norges Olympiske Museum trenger en omfattende fornyelse. Arbeid ble satt i gang for å kunne utvikle OL-museet best mulig. Planene for et nytt OL-museum la opp til en interaktiv utstilling med engasjerende multimedia-innhold. Museet skal også fortelle de gode historiene fra OL i Oslo i 1952 og på Lillehammer i 1994. Etter presentasjon av forprosjektet for nytt OL-museum besluttet styret i april 2014 å utrede to alternativer for lokalisering, Håkons Hall eller Maihaugen. En videre lokalisering i Håkons Hall ble ikke funnet praktisk gjennomførbart når det gjelder målsettingen om en fullverdig, attraktiv og moderne

publikumsopplevelse som beskrevet i forprosjektet. Styret besluttet derfor å flytte Norges Olympiske Museum til mer egnede lokaler på Maihaugen hvor man bedre kan ivareta behovet for fornying og utvikling. Lokalisering på Maihaugen sikret rask igangsetting av arbeidet med det nye OL-museet og førte til at Kulturdepartementet bevilget 15 mill. kr til nytt museum. OL-museet blir en del av et museums-senter sammen med Maihaugen og Norges Postmuseum. Her blir museet mer synlig, og det blir samdrift med personale som har god erfaring og kompetanse innen museumsdrift. Lokalisering til Maihaugen gjorde at vi kunne realisere målet med å skape en god attraksjon til Ungdoms-OL i 2016.

Aladdins hule Av Ivar Olstad Foto: Camilla Damgård

Vi vandrer ned den velkjente rampen til det tidligere utstillingslokalet. Nå er det meterstore, gyldne OL-ringer som viser vei; og rundt svingen Myrons marmorhvite greske diskoskaster.

Så trer vi inn i Aladdins hule: En funkende, blinkende samling av gjenstander og opplevelser. Skatter – bokstavelig talt – og pirrende utfordringer. Informasjon og underholdning i en helt ny og fascinerende ramme, og med en teknikk som bare imponerer. En liten flokk Maihaugen-ansatte under Jørgen Damskaus ledelse har på meget kort tid, sammen med to verdensledende engelske firmaer, skrudd, malt og koblet sammen (f.eks. 1800 m² gips- og finerplater, 300 000 skruer og 650 kg sparkel) et museum som åpenbart matcher det beste utenlandske. Det ser vi ved å sammenligne med andre resultater på museumsdesignerfirmaet Mather&Co's hjemmeside.

Med et minimum av sport- og/eller historieinteresse blir du garantert hengende allerede i de første par rommene. Se bare på venstrevæggen der figurene fra greske vaser løper/kjører/sloss og kaster seg oppover i naturlig bevegelse. Men videre: En svær veggskjerm slynger bilder fra olympiske åpningsseremonier ut mot deg, selvsagt med øretelefoner for stereofonisk opplevelse. Denne skjermen, sammen med «Tidslinjen», som forteller den olympiske historien på interaktivt vis, og ikke minst den

svære, 180 graders skjermen med treminuttersfilmen «Inside the Race» sentralt i museet, er spektakulære gaver. IOC har skjenket programvare og hardware identisk med visningene i Lausannes OL-museum; program som Maihaugens folk er opplært til å holde vedlike og fornye etter behov: En gavepakke som hever vårt museum ytterligere.

Men til tross for det internasjonale aspektet: OL-museet på Maihaugen er først og fremst norsk. Fridtjof Nansen fremheves. Norske idrettshelter i for- og nåtid. Kjetil André Aamodts premiesamling osv. osv. Lillehammer 1994 står sentralt, men sammenligningen med OL i Oslo 1952 gir stoff til ettertanke om både sportslig og levekårsmessig utvikling her i landet.

På samme måte som det gamle flaggskipet, utstillingen «Langsomt ble landet vårt eget», vil åpenbart det nye OL-museet bli en opplevelse vi vil søke tilbake til. Det er vakkert, gjennomført godt lyssatt, og merkelig romslig i de 600 kvadratmeterne med den store «plassen» rundt Lysgårds-bakkene sentralt plassert. Det er uhyre spennende, rent teknisk. Og det er innholdsrikt så det holder, til mange timers vandring. Flere enn du orker på en gangs besøk.

Foto: Sol Olsen/Byavisa

SKISKYTTER-SIMULATOREN

Den ultimate interaktivitet i museet må være skiskytter-simulatorene innerst i lokalet. Still deg opp på fotmarkeringene, velg språk (norsk eller engelsk) og sett i gang og løp. Helst fort, dersom du liker å konkurrere med han/hun som det er plass til ved siden av deg. Vel fremme på standplass griper du andpusten geværet som står klart i lårhøyde, og skyter. Fem skudd bør sitte der de skal.

MUSEETS MIDTPUNKT

Sentralt i museet står en modell av Lysgårdsbakkene. Ved hjelp av flere videoprojektorer og lydanlegg bringes bakkene til liv med filmer og bilder fra -52 og -94. Her vises folkefesten, idrettsgleden, fargene og prestasjonene. Over hoppbakkene danser nordlyset og en hopper strekker seg i et stramt svev. Museets midtpunkt er en opplevelse i seg selv.

Foto: Ian Brodie

Foto: Camilla Damgård

OL-AVISENE

Knapt noe sted får vi nærmere kontakt med OL-stridighetene, -forberedelsene, -gledene og -undringen enn gjennom avisene. Her finner vi sannheten – også den mer ubehagelige, den som iblant forsvinner i etterpå-klokskapens milde lys. Asbjørn Ringen har gjennomgått avisene fra før Oslo-lekene i -52 og Lillehammer -94. Digitalt og lett tilgjengelig kan vi bla igjennom hans utvalgte avisstoff, og humrer underveis.

Julemarked på Maihaugen

– en stor suksess

Tekst: Siv Skansen

Foto: Esben Haakenstad

Publikumsrekord

Tradisjonen tro arrangerte Maihaugen det årlige Julemarkedet første helga i advent. Det ble en stor suksess i år igjen, med publikumsrekord på totalt 11309 besøkende på to dager.

Til tross for at det var over 7000 besøkende på lørdagen, var det aldri mer enn 2-3 minutters ventetid på å få kjøpt billetter.

Variert tilbud

Vel innenfor dørene var julestemningen til å ta og føle på. De 120 utstillerne kunne by på alt fra hjemmestrikkede votter til deilige matvarer og øl fra Lillehammer Bryggeri. Flere utstillere kunne melde om meget godt salg, og noen var utsolgt lenge før stengetid.

Rundt omkring på uteområdet var det mange ulike tilbud for store og små. Her kunne man være med på alt fra kanefart til julekortfotografering og lysstøping.

Julen gjennom ulike tider

Det var også lagt opp til at man kunne besøke julepyntede hus fra ulike tider og oppleve juleforberedelser slik det var i gamle dager. Som et tilleggsprodukt kunne man delta på vandreteateret «Det lyser i stille grender» når julemarkedet var slutt for dagen. Her fikk man være med en gammeldags julebukk rundt fra gård til gård og oppleve julestemning gjennom to århundrer.

Stort apparat i sving

For å gjennomføre et slikt arrangement kreves det et stort apparat, som arrangementsansvarlig Rune Prøven og butikkansvarlig Tove Wikman Strand ledet i spissen for Maihaug-assistentene og mange ansatte.

Sigrid Undset-selskapet

På samme måte som Maihaugens venner og Aulestads venner, er vi en slags Bjerkebæks venner, med et litt annet utgangspunkt, etter som Bjerkebæk ikke eksisterte da foreningen ble startet.

Sigrid Undset er stadig aktuell. I debatten omkring Olav Duun kom det fram at hun fremdeles har en selvfølkelig plass i vår norske kanon, sammen med Ibsen og Hamsun. Sigrun Slaggard utga nylig romanen Maleren, og hennes turer til Roma i Sigrid Undsets fotspor er stadig utsolgt.

Hva driver selskapet med? Vi har nå for andre året på rad hatt tre «Bjerkebæk på søndag» på høsten med variert program. Dessuten har vi gjenopptatt feiringen av S.U.'s fødselsdag 20. mai med overveldende oppslutning. I år kom-

Av Kirsti Johnson, leder i SUS

mer bl.a Helena Klarén med en forestilling. Den 1. mars arrangerte vi årets vårmøte i Oslo. Dit kom Sverre Mørkhagen med et lysbildeprogram om Kristin Lavransdatter, og Thorvald Steen leste sitt brev til forfatterinnen. Undsetforelesningen 27. mai holdes i år av Nan Bentzen Skille. Nobelforedraget om årets Nobelprisvinner i litteratur er fortsatt foreningens ansvar.

Vi utgir også årlig tidsskriftet Gymnadenia, som i hovedsak er viet Sigrid Undsets liv og diktning.

Bli medlem du også da vel! Se gjerne vår hjemmeside www.undset.no

Foto: Pål Espolin Johnson

Da Maihaugen ble OL-arena

Av Ivar Olstad

Foto: Audbjørn Rønning / Maihaugen

I disse nyolympiske tider kan det være på sin plass å minnes de svunne dager da Lillehammer så olympisk lys forrige gang. Eller retttere: Da OL94 skulle planlegges og ingenting var fastlagt. Denne forkortede historien er med forfatterens tillatelse hentet ut fra Kommunens nye bok «Arven fra Lillehammer-OL»

En «arena» var ikke bare et idrettslig begrep, men også kulturelt. Og kravet fra IOC var blant annet en kombinert teater- og konsertsal med plass til omlag 1000 mennesker. Hvordan skulle et slikt kulturhus bli, hvor skulle det ligge?

Tidlig i 1989 ble det oppnevnt en hurtigarbeidende (alt gikk raskt den gangen!) prosjektgruppe med 15 sentrale personer fra byens politiske og kulturelle liv. 14 forskjellige tomter ble vurdert, og Bankplassen, Jernbaneparken og Folkets Hus anbefalt. Nybygg på Maihaugen ble ansett som umulig – til nød en utvidelse av Store Maihaugsal.

Den mektige kulturdepartementsråd Per Haga var slett ikke sikker... «Kanskje Maihaugen allikevel?»

Kommunens ønske var klart
Men i OL-byen sto de på sitt: Kulturhus i sentrum var best. Og alternativene ble slått i det kommunale bordet: Folkets Hus lå best an med to banker og Norsk Hydro som sam-

arbeidspartnere. Stortorget var en annen mulighet; et storslått opplegg der private interesser tilbød seg å bygge og drive det hele etter modell av Olavshallen i Trondheim (og Arthur Buchardts løsning i Tønsberg i dag).

Men en tidlig morgen i oktober fikk ordføreren telefon fra kulturminister Eleonore Bjartveit (Kr.F). Hun opplyste – helt overraskende – at det i statsråd samme dag ville bli foreslått konsert- og kulturlokale på Maihaugen med 750 sitteplasser innenfor en kostnadsramme på 64 millioner kroner.

Lillehamringene ble rasende, inklusive politikere lokalt og på Stortinget, LO-folk og næringslivet. Dette måtte være første gangen i historien at staten hadde tilsidesatt et kommunalt ønske om plassering av et kulturhus!

«En tragisk løsning!»

«Jeg synes det er tragisk at Maihaugen med sine snevre sektorinteresser har klart å

få gjennom sitt ønske i denne saken på tvers av flertallet. Det er så galt som det kan få blitt», sa SVs Tove Lehre: Folkets Hus-løsningen i sentrum var den eneste fornuftige plassering – Maihaugen var upraktisk langt unna. Og flere krevde at både statsråd og dep. råd burde gå.

Men Haga og Bjartveit sto fast – og på sitt. Derfor er det ingen tvil om at Maihaugens folk med direktør Magne Velure i spissen må ha gjort et aldeles utmerket arbeid. Med planlegging, og ikke minst i påvirkningen av departementsfolkene. Detaljene i denne spesielle delen av historien er forøvrig ikke belyst, og vil nok forbli i arkivskuffene.

I etter-tidens- og -tankens lys vil de aller fleste være tilfreds med at det er blitt en storslått mangebruksal i en vakker ramme der Stiftelsen Lillehammer museum nå sørger for at driften av kulturhuset ikke belaster hverken museumsdriften eller kommunenes økonomi.

Krise i salen

Maihaugsalen med sine tilsammen 726 seter har vært samlingsstedet for de store kulturopplevelsene og de muntre begivenhetene her i distriktet de siste drøyt 20 årene. Det er vanskelig å tenke seg vårt kulturliv uten denne storstua.

Av Ivar Olstad

Vakker er den med sitt gulv i røkt eik og interiør i bjørk. Akustikken er utmerket; de som opptrer forteller om en sal som gir veldig god kontakt med tilskuerne. I tillegg er salen fullt utstyrt for teaterforestillinger og konserter: Scenehus med 15 meter fri høyde, senkbare, vendbare himlingsreflektorer både over scene og sal, hev- og senkbare akustiske sidevegger, 25 motordrevne dekorasjonstrekk, 12 flyttbare punktheiser osv. Lys- og lyd-anlegg er naturligvis også på høyt, profesjonelt nivå. Salen har orkestergrav med plass til et helt operaorkester.

Vi lever på en bombe!

Så langt, så godt ved overleveringen i februar 1993. Men slik er det ikke lenger. «Vi lever på en bombe. Får vi ikke nødvendige bevilgninger i år, eller senest neste år, vil situasjonen være kritisk. Ja, strengt tatt er den det allerede», sier direktør for administrasjon og marked på Maihaugen, Trude Arnesen. «Lyd og lys er fortsatt OK, her har vi ikke noe å frykte. Men sceneteknikken er utdatert. Vi finner ikke lenger reservedeler til det tyskproduserte anleg-

get. Sikkerhetsmessig holder det ikke mål, og det kan bryte sammen når som helst. Vi har opplevd kritiske situasjoner ved enkelte anledninger, og bare en rask og sterk innsats fra tekniker Per Martin Gundersen har reddet oppsetningen. Og slik kan det bli igjen: En full stans kan oppstå når vi minst ønsker det!»

15 millioner kroner.

Oppgraderinger er ikke billig. Minst 15 millioner kroner vil den helt nødvendige fornyingen av sceneteknikken koste – penger som i dag ikke fins. Maihaugsalen drives som en selvstendig virksomhet, økonomisk uavhengig av museene. «Vi drifter byens kulturhus, og har gjort det brukbart i mange år», sier Arnesen. «Ikke mange kulturhus her i landet har greid å drive uten støtte. Men med et meget begrenset tilskudd fra Lillehammer kommune på 180 000 kroner årlig fram til 1997, har det ikke vært mulig for oss å bygge opp et investeringsfond som kan hjelpe i denne krisesituasjonen. Kulturdepartementet *må* inn med midler dersom dette skal gå. Vi har naturligvis søkt,

men fått avslag foreløpig. Og vi søker igjen.»

Kommunen inn i bildet?

Lillehammer kommune har jo sitt eget «KulturhusetBanken», også med sine økonomiske krav, som dekker behovet for en mellomstor sal her i byen. «Kulturhuset på Maihaugen er jo kjempeviktig for byen, ja, hele Innlandet», sier kultursjef Øivind Pedersen. «For de store, kommersielle oppsetningene, som inspirasjon for regionens profesjonelle miljøer, og for amatørerne som tør å satse litt ekstra. Vi snakker jo om Innlandets fineste konsertsal og den eneste fullt utrustet for opera. Det er imponeerende at utstyret har holdt så lenge! Men utover det omtalte tilskuddet har ikke kommunen anledning til å bidra med større summer. I sin tid lovte Staten å sørge for at Maihaugen skulle kunne drive – og vedlikeholde – kulturhuset. Dette er et løfte som departementet må stå ved!»

Børre Rognlien

Amela Koluder

Lena Palmqvist

Synnøve Brenden

Truls Strand

Hanne Bergseth

Svend Strand

Det nye styret

Daværende kulturminister Widvey utnevnte nylig det nye styret i Stiftelsen Lillehammer Museum (SLM). SLM har som kjent ansvaret for alt innenfor Maihaugens gjerder samt Bjerkebæk og Aulestad.

Ny styreleder er Børre Rognlien, Oslo – men med hytte på Sjusjøen. 71-åringen er opprinnelig pressemann, tidligere aktiv høyre-politiker på lokalt og nasjonalt plan, men mest kjent som idrettsadministrator; først innen skøytesporten, i Oslo Idrettskrets, og sist som president i Norges Idrettsforbund.

Ny nestleder er Amela Koluder, Oslo. Hun

er opprinnelig fra Bosnia/Herzegovina, og kom til Norge 19 år gammel. Etter Norges Handelshøyskole og ulike jobber i næringslivet er hun nå innovasjonssjef i Tine. Hun har også registrert patent på en prisbelønnet mikrofiberklut.

Det tredje nye styremedlem er Lena Palmqvist, Stockholm. Hun er avdelingsjef for Kunnskap og formidling ved Nordiska Museet.

Tidligere ordfører, nå fylkessekretær i AP, Synnøve Brenden fortsetter i styret. Hanne Bergseth og Truls Strand er de ansattes representanter, og DSSV-lederen Svend Strand møter for oss.

Sommerjobberne

Av Ivar Olstad

Maihaugens nyredigerte hjemmeside gir et interessant bilde av «museet i vårt hjerte». Ta for eksempel «Ledige stillinger – sommerjobber». I år ønsket 160 unge mennesker å arbeide på SLM – fortrinnsvis på Maihaugen. «Det fine er at man kan søke flere steder, og med felles organisering kan flere brukes på tvers av museene og avdelingene» forteller sommerkoordinator Silje Dahl Reberg. «30-40 blir kalt inn til intervju/audition. Vi er i den heldige situasjon at de aller fleste som har jobbet hos oss, ønsker å komme tilbake. Dermed blir det stor konkurranse om de siste stillingene, da vi får inn svært mange veldig gode søknader.» De vil bli omvisere og tunverter, barneaktiviteter, gartnere, kremmere/butikkjomfruer og – ikke minst – skuespillere. Sistnevnte skal boltre seg i 50- og 80-talls-husene og befordre hhv. RockAroundTheClock- og Bobbysocks-kulturen, mens andre skal være fanter, postbud Syversen, eller Mor Olsen og Øygarden-kjerringa (med unger, så her er alderen gjerne høyere enn de vanlige 18-20 år.)

Omviserne og tunvertene skal på minst tre språk (mandarin/spansk/russisk/italiensk/tysk/nederlandsk/fransk i tillegg til norsk og engelsk) formidle ordentlig kunnskap om historie og kultur. Kan de spille et instrument eller syng, kanskje være god i håndarbeid, står søkerne ekstra sterkt i konkurransen.

«Mye spiller inn for å sette sammen mennesker som fungerer sammen og kan levere tilbudet.... Vi er stolte av våre ungdommer, og vi gleder oss til å ta dem imot hver sommer», sier Silje.

Stian Waagner Birkeland spilte mange roller i sommer.

Sideblikk på Stiftelsen

Her er noe av et innlegg ansvarlig redaktør Kristian Skullerud i GD nylig holdt for styret i Stiftelsen Lillehammer Museum.

Kristian Skullerud

Det nye styret for Lillehammer museum har to hovedutfordringer:

- *Dere skal bevare og vedlikeholde det som er en av Norges største og viktigste kulturarver.*
- *Dere skal videreutvikle og fornye det som er et av Norges mest levende museer og noen av landets mest kjente merkevarer.*

Jeg skjønner egentlig ikke at dere tør å sitte i dette styret! Jeg skjønner heller ikke at noen tør å sitte i ledelsen for dette museet!

Maihaugen er vår regions desidert store STOLTHET. Dernest kommer OL. Og så kommer våre store forfattere – med Aulestad og Bjerkebæk. Dere forvalter ALT dette – vår stolthet og, – ja, vår identitet. Alle som bor i vår del av landet har et FORHOLD til disse stedene.

Veldig mange har MENINGER om dette. Enda flere har FORVENTNINGER. Skyhøye forventninger.

Maihaugen og hele museet ER oss som bor her. Her ligger vår kultur, våre tradisjoner – våre liv, vårt slit, våre suksesser. Det er vårt felles samlingspunkt, vår storstue – og det er kanskje den største motoren i reiselivet og innen kulturbasert næringsvirksomhet i regionen.

Arven fra Anders Sandvig er videreført og videreutviklet gjennom generasjoner. Nye tidsepoker, nye hus, nye avdelinger, nye ideer, nye arrangementer er blitt utviklet under ulike ledelser. Museet har aldri stått stille. Det har vært preget av innovasjon og skaperkraft. Museet hadde ikke vært noe som helst i dag – uten utvikling og nytenkning.

Ja, det er kanskje det museet i Norge som har vært flinkest til dette.

Dette skal dere føre videre, – med en samlet befolkning som kritiske tilskuere. Ja, ikke bare som tilskuere – men som deltakere. For vi nøyer oss ikke med å SE på det som skjer. Vi vil også DELTA.

FOR INGEN TUKLER MED MUSEET VÅRT!

Og her er den store utfordringen: Det forventes at museet er i utvikling, men samtidig at det ikke skal tukles med helligdommen. Og det forventes at denne helligdommen skal bevares og vedlikeholdes.

Det har også ledelse og styrende organer fått

merke i årenes løp. Ikke et tak skal lekke uten at reaksjonene kommer.

Du forandrer ikke en BOKSTAV i museets logo før en samlet befolkning er på banen.

Du setter ikke opp et gjerde uten diskusjon i avisa. Og du setter i alle fall ikke opp et minnesmerke uten at det blir bråk.

Og slik må det være. Og slik skal det være. For museet er nemlig avhengig av dette engasjementet, denne entusiasmen. Det er helt avgjørende for museets framtid. Museet er like avhengig av oss som bor her – som vi er avhengig av museet.

Hva skal det nye styret huskes for? Hva skal Jostein Skurdal huskes for?

Jeg håper dere vil bli husket for at dere tok godt vare på hele anlegget og alle deler av museet. At dere brukte midler til å holde vedlike og oppruste.

Jeg håper at dere vil bli husket for de åpne dører, og for at dere klarte å få lillehamringer og døler til å få et enda sterkere forhold til museet. For eksempel gjennom åpne diskusjoner og idemyldring rundt museets framtid. Hva kan vi gjøre på Aulestad, på Bjerkebæk og på Maihaugen?

At dere derigjennom klarte å gi hver enkelt del av museet sitt særpreg, sin identitet (her gjenstår arbeid på Aulestad og også Bjerkebæk – og selvsagt OL-museet)

At turisttrafikken økte

At dere skapte arrangementer som trakk stadig nye grupper til museene

At dere holdt fast ved det unike – og aldri falt for fristelsen til å bli et hel-kommersielt LEKELAND.

At dere etablerte et tett samarbeid med høyskolen, Lillehammer kunstmuseum, Litteraturfestivalen – og ikke minst idretten – som resulterte i nye og unike historiefortellinger og opplevelser. (Hva med det gamle tradisjonsrike Maihaugrennet, og hva med Birkebeiner-historien som i disse dager aktualiseres ytterligere)

Og ikke minst: At dere satset på forskning og utvikling – blant annet gjennom å løfte fram deres sterke fagmedarbeidere som ressurser, og ved å samarbeide med utdannings- og forskningsinstitusjoner.

ÅRSMELDING 2015

De Sandvigske Samlingers Venner

Styrets sammensetning

Svend Strand (leder), valgt første gang 2013
Ivar Olstad, valgt første gang 2011
Marit Askerud, valgt første gang 2010
Kristin Helland, valgt første gang 2013
Anne Lise Gjestvang, valgt første gang 2014
Britt Bøhn, utnevnt av SLM
Jostein Skurdal, Maihaugens direktør
Varamedlemmer: Anja Høglie og Svein Arne Rudi
Ivar Olstad har fungert som nestleder

Valgkomite: Per Bjørn Brandsæter (leder),
Hilde Grøneng, Kari Slorbak
Revisor: Ernst & Young

Årsmøtet

Veneforeningen arrangerte sitt årsmøte 25. mars 2015 med ca. 30 stemmeberettigede til stede. Protokollen ble publisert i Maihaugbladets utgave 2/2015 og blir ikke gjentatt her.

Styremøter

Styret avholdt 6 styremøter i 2015, samt et fellesmøte med styret i Stiftelsen Lillehammer museum.

Styreleder i DSSV er medlem av styret for Stiftelsen Lillehammer Museum med fulle rettigheter og har deltatt på SLMs styremøter i 2015.

Økonomi / medlemstall

Veneforeningen har 498 enkeltmedlemmer (494 i fjor), antallet livsvarige medlemmer er uendret, 294, mens antallet familiemedlemskap er litt redusert, 1850 (1915).

Vi har også i år bedrevet utstrakt verving, spesielt på de store utendørsarrangementene Barnas vinterdag og sommerdag, St. Hans og julemarkedet. Vi er meget godt fornøyd med vårt medlemstall. Totalt sett (basert på 3,5 personer/familiemedlemskap) er det mer enn 7 000 personer i vår medlemsmasse. Ca 80% har postadresse Lillehammer, det betyr at ca. 20% av kommunens befolkning er medlemmer av DSSV! Dette understreker posisjonen som Maihaugen har i byen og dens innbyggere.

Samlete inntekter var kr 1.490.515, en liten økning fra fjoråret. Større inntekter gir muligheter for større bevilgninger til Maihaugen, noe styret er meget tilfreds med. De største utgiftspostene gjennom året var Barnas dag, Maihaugbladet og utgifter relatert til Torsdagsvennene.

Vi viser for øvrig til vedlagt resultatregnskap og balanse per 31.12.2015 som viser et overskudd på kr 214.699. Styret har valgt å akkumulere årets overskudd inn i egenkapitalen. Våre frie midler er nå på mer enn 900.000. Det gir oss mulighet til å kunne bidra med en stor gave til museet den dagen styret mener anledningen er der til å bidra med et ekstra løft!

Tusen takk til Anita Wottestad Rustad ved SLMs økonomiavdeling for god hjelp med regnskapene, dette er et positivt og hyggelig bidrag fra museet til DSSV!

Veneforeningens gave til Maihaugen

Styret bevilget i 2015 totalt kr 840.000 til Maihaugen.

Kr 800.000 ble bevilget til ulike vedlikeholdsprosjekter, bl.a. omfattende restaurering av Vigstadstua (på Skjåktunet), takteking og øvrig restaurering av Isumstua, vedlikehold på Stykkebakken, reparasjoner på flere hus på seteranlegget, gjenreising av stabburet på Sundstua og mange andre mindre vedlikeholdsarbeider. Vår gave til vedlikeholdsprosjektene utløste i tillegg kr 200.000 i bidrag fra Kulturdepartementet, basert på statens vedtatte «gaveforsterkningsordning» som gir 25% ekstra statstilskudd til private gaver til museers vedlikeholdsarbeid.

I tillegg bevilget styret kr 40.000 til «Anders Sandvigs museumspris», som har erstattet det tidligere «Anders Sandvigs Museumsstipend». Det er opprettet for å fremme og belønne fremragende innsats for bevaring og formidling av kulturarv i Gudbrandsdalen og Lillehammer. DSSV er representert i juryen ved Britt Bøhn. De første prisvinnerne ble ekteparet Ingunn Munch og Dag Lindvig, som fikk prisen for sin gjenoppbygging av gården Gammel-Kleppe i Vågå.

Hovedaktiviteter

DSSV har hatt et arbeidsår med som vanlig stor og positiv aktivitet.

Alle har hatt ansvar for ulike arrangementer / oppgaver. Vi nevner spesielt Barnas dag, Maihaugbladet, informasjon/PR og den årlige verneturen. I tillegg har alle styremedlemmer og varamedlemmer deltatt i verving av nye medlemmer på St. Hans-aften, Barnas vinterdag og -sommerdag, samt i forbindelse med julemarkedet.

Barnas sommerdag

Barnas sommerdag var som alltid populær, og trakk mange besøkende barnefamilier. Det var nesten 4000 besøkende og ca. 40 nye medlemmer ble vervet. Arrangementet hadde i år enda flere aktiviteter enn tidligere, og barn, foreldre og besteforeldre koste seg.

Arrangementet er nå et samarbeid med Posten Norge, som arrangerer sin Postens Dag integrert i Barnas Dag på Maihaugen. Dette ønsker Posten å videreføre, og vi har formalisert dette gjennom en samarbeidsavtale som sikrer partene økonomisk og arrangementsmessig.

Også i år må vi berømme SLMs arrangementsansvarlige Rune Prøven som holder tak i hele arrangementet på en meget profesjonell måte! Fra DSSV koordinerer Kristin Helland vår innsats med god hjelp fra Anja Høglie og Svein Arne Rudi.

Medlemsturen

Gjennom årene har DSSVs verneturer vært meget populære, og ble også i 2015 fulltegnet umiddelbart etter påmeldingsåpning. Det er så tett med påmeldinger til dette arrangementet at vi fra neste år kun aksepterer påmeldinger gjennom SMS eller E-post. Derved får vi «tidsstempling» av påmeldingene, og dokumentert at de som først melder seg på får plass.

I 2015 ble det pga. overveldende interesse arrangert to turer – 29. aug. og 6. sept. – med full buss hver gang. Turen gikk i Gudbrandsdalen med besøk på noen av dalens perler: Dale-Gudbrands gård på Hundorp, middelaldergården Riddar-Sandbu i Vågå og Gammel-Kleppe i Sjørdalen i Vågå. Flott vær, dyktige omvisere og guider gjorde turene til minnerike opplevel-

ser for alle deltakerne. Stor takk til våre egne turverter, som også i år var Marit Askerud og Ivar Olstad.

Maihaugbladet

Det kom ut tre nummer av Maihaugbladet i 2015. Vi legger stor vekt på her å omtale aktivitetene på museet og våre egne arrangementer. Bladet benyttes også av museet, i tillegg til deres andre kommunikasjonskanaler, for å orientere om alt som skjer og skal skje på og omkring museet.

Første nummer kom i mars, og i tillegg til leder, årsmelding og resultatregnskap for 2014, samt annonsering av årets vernetur, inneholdt bladet artikler bl.a. om

- Siste frist for å se utstillingen «Lillehammer-malerne»
- De Gamle Verksteder, lokaler og gjenoppbygging
- Vedlikeholdsarbeider i Bygda
- Flytting av Norges Olympiske Museum
- Om og innredning av 1915-huset i Boligfeltet
- og andre notiser

Det andre nummeret kom i juni og inneholdt bl.a. protokoll fra årsmøtet, forhåndsomtale av Sankt Hans feiring og Barnas sommerdag og diverse smånotiser. «Gardsbruket» på Maihaugen med bønder, dyrehold og dyrking av jorda fikk fin omtale. Videre ble det omtalt de mange filmminspillinger som finner sted på Maihaugen, åpning av ferdig innredet 1923-hus i Boligfeltet, og ikke minst en strålende artikkel om Anders Sandvigs visjonære arbeid som «landskapsarkitekt». Her beskrives hans fantastiske arbeid med anleggsplanlegging og -arbeid for å forme området til å passe inn med husene og det miljøet de kom fra. Videre var det artikler om sommerens utstillinger og arrangementer, samt notiser og meldinger.

I det siste nummeret av Maihaugbladet ble følgende temaer omhandlet:

- Anders Sandvigs Museumspris og årets vinnere av denne
- Sommerens aktiviteter på museet
- Døladag
- Trygve Nordbys åtte år som styreleder
- Restaurering av gamle hus
- Diverse åpninger og nyskapingner i 2015

og om DSSVs vennetur og en flott spesialomvisning/-vandring med Morten Jostad i «Anders Sandvigs fotspor»

Alt i alt omfattet og dekket årets Maihaugblader det vide spekter av arrangementer, temaer og saker som berører Maihaugen. Årets redaktør Ivar Olstad maktet nok en gang å synliggjøre det store arbeid som i løpet av året nedlegges på, av og omkring museet og Stiftelsen Lillehammer Museum. Han har også fått fin hjelp av SLMs medarbeidere i å lage stoff om museets virksomhet. Takk til Ivar, og også til bidragsytere forøvrig, for en flott årgang av Maihaugbladet!

Torsdagsvennene

I 22 år har Torsdagsvennene lagt ned et stort og viktig arbeid for Maihaugen, mer enn 40 årsverk siden 1993. DSSV er stolte av den innsatsen de gjør, og vi støtter og bidrar så godt vi kan til at dette kan fortsette. Museet gjør en fin jobb med planlegging og ledelse av det arbeidet torsdagsvennene utfører. Året i år var spesielt da Marit Hosar nå tok over ledelsen etter mange år «under» Kirsti Krekling og Guri Velure. Marit gikk senere over til annen stilling utenfor Maihaugen og SLM, og styringen ble da trygt overlatt til Jan Ove Vasaasen.

Vi takker både Torsdagsvennene og Marit og Jan Ove for fin innsats også i år, og vi ser fram til fortsatt verdifullt arbeid utført til glede for deltagerne og til fordel for Maihaugen fra gamle og nye torsdagsvenner! Det ukentlige møtet på torsdagene er for alle en kombinasjon av meningsfylt aktivitet og hyggelig, sosialt samvær.

Info/PR

DSSV ønsker å nå ut til medlemmer og andre så bredt som mulig. Vi har derfor lagt vekt på å forsterke vår kommunikasjon gjennom presse, webside og Facebook. Anja Høglien og Anne Lise Gjestvang i DSSV-styret har hatt spesielt ansvar for disse områdene.

Spesialomvisning for medlemmene

Til tross for kraftige regnbyger og flomvarsel møtte 70-80 venner til en flott og spesialbygd «Vandring i Anders Sandvigs fotspor» i Morten Jostads regi med besøk i Lykrestua på

Skjåktunet, Bjørnstadtunet, Anders Sandvigs gravsted og Garmokirken. Morten leste utdrag av Sandvigs egne beskrivelser av bygningene og historiene rundt dem. Vi som deltok fikk en fin opplevelse på en våt septemberkveld, som ble avsluttet med sosialt samvær rundt kaffekopp og kringlestykke på Kirkestuen,

Maihaugassistentene

Hver gang det er et publikumsarrangement i Maihaugsalen, møter vi hyggelige Maihaugassistenter, som gjør en stor innsats for museet.

De har oppgaver som garderobevakter og billettkontrollører, men skal også holde rømningsveger åpne og stå til tjeneste for publikum. I tillegg påtar de seg viktige oppgaver ved de store utendørs arrangementene. Takk for at dere stiller opp og på den måten bidrar til verdiskapning for museet!

Sluttkommentar

Også museumsåret 2015 ble innholdsrikt, spennende og variert. Sommersesongen ga en meget gledelig økning i antall besøkende på Maihaugen. Besøkstallene viser også at medlemsmassen i DSSV er flittige gjester, dette gleder oss!

Samarbeidet mellom Stiftelsen Lillehammer Museum/Maihaugen og Lillehammer kunstmuseum er vi veldig glade for. Vi setter stor pris på at Anders Sandvigs navn igjen er hedret ved at den nye flotte utstillingssalen har fått navnet «Anders Sandvig-salen».

Styret i DSSV vil takke Stiftelsen Lillehammer Museum og dens leder Jostein Skurdal for et nytt utmerket år i den ånd som skal kjenne-tegne et godt vennskap. Vi møter en samarbeidsvilje, åpenhet og imøtekommenhet som vi setter stor pris på. Vi ser med glede fram imot fortsettelsen. Vi er også spente på, men trygge og håpefulle om, at også nesten et helt nytt styre i SLM vil bidra til å fortsette det gode vennskapet mellom stiftelsen og DSSV!

Vi takker alle våre medlemmer, de dyktige medarbeidere på Maihaugen og alle andre som har hjulpet oss gjennom året for godt samarbeid og ser frem til spennende aktiviteter og opplevelser i 2016!

Årsregnskap De Sandvigske Samlingers Venner

1) Avsatt kontingent neste år gjelder forskuddsbetalt kontingent 2016.

2) Av leverandørgjeld er kr. 106.288,52,- mellomværende med Stiftelsen Lillehammer Museum.

3) Andre inntekter består av refusjon av momskompensasjon 2014 og gaveoverføring.

INNTEKTER		2015	2014
Innbetalt kontingent		1 317 475	1 298 950
Livsvarig medlemskap		16 500	27 500
Deltakelse tur		81 000	45 050
Andre inntekter	3)	75 540	70 165
Sum inntekter		1 490 515	1 441 665

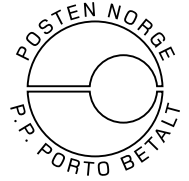
KOSTNADER			
Barnas dag		92 350	92 000
Turer		69 989	43 155
Spesialomvisning		8 596	3 227
Maihaugbladet		69 900	73 700
Torsdagsvennene		77 167	91 212
Utesendelse Maihaugbladet		58 970	56 468
Administrasjonskostnader		48 043	61 844
Andre aktiviteter		13 369	842
Sum støtte Maihaugen		808 000	950 000
Museumspris		40 000	0
Markedsføring		2 539	1 571
Sum kostnader		1 288 923	1 374 019
Driftsresultat		201 592	67 646

FINANSPOSTER			
Renteinntekter		13 107	56 293
Sum finansposter		13 107	56 293
ÅRSRESULTAT		214 699	123 939

EIENDELER			
Bankinnskudd		1 987 046	1 793 514
Sum eiendeler		1 987 046	1 793 514

EGENKAPITAL			
Annen egenkapital		923 307	708 608

GJELD			
Avsetning kontingent neste år	1)	957 500	923 053
Avsetning tilskudd Maihaugen		0	150 000
Leverandørgjeld	2)	106 238	11 853
Sum egenkapital og gjeld		1 987 046	1 793 514

B

Venneturen!

Av Ivar Olstad

I år er det Hedmark som søndag 4. september skal ta imot en buss full av glade DSS-venner. Tradisjonen tro blir det et fullpakket program, dog ikke tettere enn at det blir anledning til sosialt liv innimellom.

Turen går først til Helgøya, til Hovelsrud, der Marianne Olsson tar imot oss til kaffe/rundstykket og omvisning. Eierne av storgården, som ligger praktfullt til med utsikt over Mjøsa og Toten, kan skilte med både den nasjonale kulturarv-prisen i 2012 og Europa Nostra Awards, altså EUs pris for kulturarv, i 2014. Både huset fra 1840-tallet og hagen er nøye tilbakelagt til originalen, og utmerkelsene skyldes både restaureringen, dokumentasjonen og kunnskapsformidlingen.

På Hamar besøker vi først Åkersvika og husmannsplassen Elvsholmen, som eies av kommune, Vegvesen og fylke. Svein Arne Rudi viser oss rundt i dene tvestua. Tvestue er en lite kjent stueform. Den kjennetegnes med at den har to separate boenheter.

Vi vier en halvtime til vårt bispesete når vi først er på Hamar. Domkirken – som ikke må forveksles med ruinene på Odden – er fra 1866; i følge Wikipedia «en beskjeden langkirke... ombygget tidlig i 1950-årene, preget av biskop Kristian Schjelderups teologiske oppfatninger.» Tidligere statsarkivar Per-Øivind Sandberg har lovet å vise oss dette.

Bussen går videre sørover til omvisning på Atlungstad Brenneri i Stange. Til en stor teglsteinsbygning fra 1855, hvor en venneforening har gjort et formidabelt arbeid med å skape et nasjonalt industrielt kulturminne.

Hva er vel deretter mer meningsfullt enn å entre Mjøsas hvite svane? Den vakre, i 2016 160 år gamle, damen er som kjent verdens eldste operative hjuldamper i jevnlig rutedrift. Men i dag er hun chartret av oss, for anledningen. Kjøkkenet serverer sin berømte middagsmeny med laks og jordbær i «første plads madsalon» mens vi bokstavelig talt damper over Mjøsa mot Gjøvik. Formannen i Skibladners venneforening, Petter Børde, vil være med og fortelle om skipet og foreningen.

Til tross for Skibladners 12 knops fart blir det for langt å seile helt hjem, så på Gjøvik står bussen og venter på oss.

Turansvarlige i år er Anne Lise Gjestvang (tlf. 93 42 64 42) og Svein Arne Rudi (tlf. 97 40 07 23).

Påmelding 17. mars etter kl. 16.00 på mail: sveinarne.rudi@yahoo.no eller SMS 97 40 07 23. Pris 1200,- pr pers. Som tidligere: «Først til mølla, først på deltakerlista».

De Sandvigske Samlingers Venner
Maihaugevegen 1, 2609 Lillehammer / Bankgiro: 2000.05.17608